

ZONDAG 7 SEPTEMBER 2008

EUROPESE DAG VAN HET JOODS CULTUREEL ERFGOED

Thema: *muziek*

Locaties: Meerssen • Maastricht • Brielle • Eindhoven • Enschede

www.joods-erfgoed.nl

B'NAI B'RITH EUROPE

European
Council
of Jewish
Communities

COUNCIL
OF EUROPE
CONSEIL
DE L'EUROPE

Portugies Joods
Gemeenschap

NIX

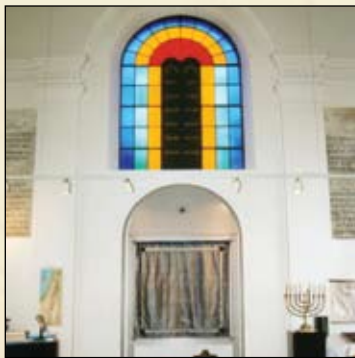
Nederlands Israëliësch
Kerkgenootschap

Nederlands
Verbond
Voor
Progressief
Jodendom

MEERSSEN

Kuileneindestraat 22 a

De synagoge is in 1853 gebouwd in neo-classicistische stijl met een enigszins barok uiterlijk. Het gebouw staat op een heuveltje achter de huizen van de straat. Het heeft aan de westzijde een apsis met op het dak een torentje.

Midden in deze westmuur is de ingang met daarboven de vrouwengalerij. Op de bronzen entreeuren staan de namen van de voormalige Joodse inwoners. In de oostgevel bevindt zich een boograam, waarin net als in het raam boven de entree, de wetstafelen zijn afgebeeld. Deze synagoge heeft veel gelijkenis met die van Maastricht. Vrijwel alle Joden van Meerssen zijn in de tweede wereldoorlog vermoord, maar de synagoge bleef ongeschonden. Het gebouw is in 1946 verkocht en daarna voor verschillende doeleinden gebruikt. Het meubilair werd overgebracht naar de synagoge van Maastricht. Het gebouw is in 1977 door brand zwaar beschadigd, maar werd in 1989 na restauratie in gebruik genomen voor culturele activiteiten.

MAASTRICHT

Capucijnengang 2

De in 1840 ingewijde synagoge, naar ontwerp van de stadsarchitect Matthijs Hermans, is een neo-classicistisch gebouw met centraliserende plattegrond. In de ronde westgevel bevindt zich de entree, waarboven de vrouwengalerij. In de oostgevel is een groot boogvenster met de wetstafelen boven de ark,

waarboven de namen van de 12 stammen. In de zijvleugels bevindt zich een school, vergaderzaal, ritueel bad en woning. De synagoge is in de oorlog zwaar beschadigd, leeggeroofd en als meubelmagazijn gebruikt. Een chanoekalamp en twee lichtkronen zijn na de oorlog teruggevonden. Tot de restauratie in 1952 was de synagoge onbruikbaar en werd de vergaderzaal gebruikt voor erediensten. De arke en koperen kaarsenkronen zijn uit de tijd van de bouw, de bima (voorleestafel), banken en kandelaars zijn toen overgebracht uit de synagoge van Meerssen. Een gedenksteen is aangebracht ter nagedachtenis aan de gedeporteerde Maastrichtse Joden. In 1967 vond een grote restauratie plaats.

PROGRAMMA

In de synagoge Maastricht, aanvang 12.00 uur

12.00 uur - 13.00 uur Inleiding over Joodse muziek en Joodse musici door Alexander Oratovski. Muziek van Joodse componisten o.a. Schulhof, Weinberg, Levinson, Usfin, Bloch en Kaplan. Uitgevoerd door: Alexander Oratovski - cello en Boris Goldenblank - viool.

13.30 uur - 15.00 uur Rondleiding door Joods Maastricht.

In de synagoge Meerssen, aanvang 16.30 uur

16.30 uur - 18.00 uur Muziek van Joodse componisten, o.a. Rozovski, Gebirtig, Bock, Sher
Uitvoerenden: Alexander Oratovski - cello, Boris Goldenblank - viool, Frederique Bosz - sopraan en Sofia Schapiro - piano.

Alexander Oratovski - cellist, promoveerde in 1973 cum laude aan het St.Petersburg conservatorium. Hij speelde cello in het St.Petersburg Philharmonisch orkest en solo cello in het St.Petersburg Kamerorkest. In 1990 kwam hij naar Nederland waar hij in het Radio Philharmonisch orkest en het Brabants orkest speelt. Hij is ook cellist bij de opera in Luik.

Boris Goldenblank - viool, werd in Rusland geboren. Hij studeerde aan het conservatorium van Kishinov in Moldavië en volgde meestercurssussen in Novosibirsk en Moskou Vanaf 1974 speelde hij bij het Philharmonisch orkest van Moskou o.l.v.Kondrashin. De Belgische sopraan **Frederique Bosz** studeerde piano aan het conservatorium van Antwerpen. Zij begon haar zang- en opera opleiding aan het conservatorium van Maastricht. Vervolgens studeerde zij twee jaar in de opera-studio van Els Bolkestein in Berlijn. De pianiste **Sofia Schapiro** werd geboren in Rusland. Zij studeerde aan de Stoljarski school in Odessa. Van 1968 tot 1977 doceerde zij piano- en kamermuziek aan het Novosibirsk conservatorium. Van 1978 tot tot 2002 was zij verbonden aan het Koninklijk Conservatorium van Den Haag en het conservatorium van Tilburg.

BRIELLE

Synagoge Brielle, Turfkade 16

In 1871 werd de eerste steen gelegd van de synagoge aan de Turfkade. In de voorgevel is deze steen nog aanwezig. Door het teruglopen van Brielle als handelsstad in de 19e en begin 20e eeuw werd ook de Joodse gemeenschap kleiner. Tijdens de tweede wereldoorlog zijn alle Joden uit Brielle gedeporteerd en vermoord. Het interieur van de synagoge werd

vernield en de inboedel, met uitzondering van de wetsrollen, is verdwenen. De synagoge is in 1947, na opheffing van de Joodse gemeente, verkocht en als pakhuis in gebruik genomen. In 1992 is een gedenksteen in de gevel aangebracht. De Stichting Behoud Synagoge Brielle heeft het gebouw in 2002 verworven.

Bij de in 2005 voltooide restauratie zijn de galerij en het ronde venster met davidster in de topgevel gereconstrueerd. Het gestukadoorde koofplafond is het enige wat van het oorspronkelijke interieur resteert. Het gebouw heeft nu een culturele bestemming.

PROGRAMMA - AANVANG 13.00 UUR

- 13.00 uur** Rabbijn W. van Dijk: lezing met als thema "muziek in de Kabbala" met muzikale begeleiding.
- 15.00 uur** Pauze
- 15.30 uur** Lucette v.d.Berg vertolkt Jiddische liederen met gitaarbegeleiding door Reinout Vrijhoef.

Rabbijn W. van Dijk belicht tijdens zijn lezing de rol van de muziek in de Kabbala (Joodse mystiek). Welke Joodse wetten hebben met de muziek te maken en waarom? Welk verband is er tussen de zeven muzieknoten en de zeven dagen van de week.

Lucette v.d.Berg studeerde zang aan het Conservatorium te Zwolle. In 2004 volgde haar grote passie:

Jiddische muziek. Sindsdien verzorgt zij vele optredens tijdens festivals, in concertzalen en is zij te beluisteren op de radio. Zij brengt een uitgebreid repertoire ten gehore, samen met haar gitarist **Reinout Vrijhoef**.

EINDHOVEN

Synagoge Eindhoven, Hendrik Casimirstraat 23

In 1866 werd aan de Kerkstraat een synagoge ingewijd, ontworpen door de architect P.J.H. Cuypers. De aangrenzende oude synagoge uit 1810 werd toen in gebruik genomen als schooltje.

De Joden hadden een belangrijk aandeel in de snelle ontwikkeling van de plaatselijke industrie ten tijde van de industriële revolutie, waardoor de Joodse gemeenschap groeide, dit in tegenstelling tot de meeste plattelandsgemeenten.

In de tweede wereldoorlog werden in Eindhoven al heel vroeg anti-Joodse maatregelen genomen.

De synagoge is door Duitse plunderingen en bommen beschadigd, de tora-rollen en rituele voorwerpen waren toen in Amsterdam verstoppt. In 1947 is de synagoge opnieuw in gebruik genomen, maar bij de verbreding van de Kerkstraat afgebroken. In 1958 is de nieuwe synagoge ingericht in twee woonhuizen aan de Hendrik Casimirstraat.

PROGRAMMA - AANVANG 13.30 UUR

- 13.30 uur** Mia Dreese - fluit en Marjes Benoist - piano vertolken "Joodse muziek"
- 14.15 uur** Jules van Hessen houdt een lezing over Joodse componisten o.a. Mahler, Gershwin en Bernstein met muziek- en beeldondersteuning.
- Pauze
- 16.00 uur** Mia Dreese en Marjes Benoist zullen een tweede optreden verzorgen

Mia Dreese studeerde fluit aan het Kon. conservatorium te Den Haag. In 1976 verwerfde zij de Prix d'Excellence. Verder ontving zij de Zilveren Fock-Medaille. Mia Dreese treedt al 25 jaar op in binnen- en buitenland. Zij was hoofdvakdocente fluit aan het conservatorium van Groningen en voorzitter van het Nederlands Fluitgenootschap. **Marjes Benoist** studeerde in 1975 cum laude af aan het Kon. Conservatorium Amsterdam. Zij studeerde eveneens in Rome en Moskou. Zij is hoofdvakdocente aan de conservatoria te Arnhem en Amsterdam en treedt regelmatig op, zowel solo als met orkesten in binnen- en buitenland.

Jules van Hessen studeerde aan het Kon. Conservatorium te Den Haag, eerst klarinet en later orkest directie. Hij is de vaste dirigent van het Philips Symfonieorkest en het Nederlands Theaterorkest. In 1980 won hij de Zilveren Bloem op het Internationaal Dirigentenconcours van San Remo en in 1986 won hij de tweede prijs en de orkestprijs van de Deense radio op het Nikolai Malko concours.

ENSCHEDA

Synagoge Enschede, Prinsestraat 16

De in 1928 ingewijde synagoge is ontworpen door architect Karel Petrus Cornelis de Bazel. Hij had een goed oog voor verhoudingen, meetkundige vormen en details. Het gebouw met zijn roodkoperen koepels oogt oriëntaals. Dat is veel voorkomend bij synagogen gebouwd na de emancipatie, waarbij teruggeslagen werd op stijlvormen uit het nabije oosten en gebroken werd

met de lokale architectuur van kerkgebouwen. De synagoge is afgedekt met een grote gedecoreerde koepel, waaronder een lichtkroon is aangebracht. In het oog springend is de nisvormige arke, geflankeerd door met granaatappels bekroonde pilasters.

De ruimte is voorzien van gebrandschilderde ramen en prachtige ornamenteringen. Dameszitplaatsen bevinden zich voor de tegenover de arke gelegen wand. Het gebouw is in 1998 aangewezen als monument. Na restauratie is het in 2004 heropend. Aan de voorzijde van het gebouw is een monument geplaatst ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de tweede wereldoorlog.

PROGRAMMA - AANVANG 11.00 UUR

11.00 uur	Rondleiding in de synagoge
12.00 uur	Sef van Ments: "Joodse muziek - een inleiding met muzikale toelichting"
13.00 uur	Pauze
13.30 uur	Het koor van de Portugese Synagoge Amsterdam "Santo Serviço" verzorgt een optreden van Ladino muziek
14.00 uur	Rondleiding in de synagoge
14.30 uur	Koor van de Portugese Synagoge Amsterdam "Santo Serviço" verzorgt een optreden van Ladino muziek

Sef van Ments studeerde muziekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. In 1986 studeerde hij af op het onderwerp "De Chazzan (voorganger), de Kehilla (Joodse gemeenschap) en Noesach (rituele gebruiken) het synagogaal muziekrepertoire van de Asjkenazisch-Joodse gemeenschap Amsterdam.

Santo Serviço is het koor van de Portugese Joodse Gemeente van Amsterdam. Zij brengen voornamelijk synagogale liederen en Ladino muziek ten gehore.

Sinds 1999 wordt jaarlijks op de eerste zondag van september in meer dan 30 Europese landen De Dag van het Joods Cultureel Erfgoed gehouden waarin aandacht wordt geschonken aan en belangstelling wordt gevraagd voor Joodse gebouwen, plaatsen en gewoonten die door de eeuwen heen een bijdrage hebben geleverd aan de Europese Joodse culturele historie.

De Raad van Europa heeft in 2005 de "Route van het Joods Cultureel Erfgoed" aangeduid als een officiële culturele route. Deze wordt overal georganiseerd door de landelijke vertegenwoordigers van de vrijwilligers wereldorganisatie B'nai B'rith in samenwerking met plaatselijke organisaties. Door B'nai B'rith Nederland wordt een speciaal accent gelegd op de Joodse cultuur in Nederland in het verleden tot heden.